

K. M. LUIJTEN
ORGANIST DER LASONDERKERK
TE ENSCHEDE

GEDIPLOMEERD MUZIEKLEERAAR

TECHNISCH
ORGELBOUW DESKUNDIGE

TECHNISCH ORGELBOUWKUNDIG ADVISEUR
DER AFD. GELDERLAND VAN DE
VER. VAN KERKVOOGDIJEN

ENSCHÉDE, 10 October

193 6

WILHELMINASTRAAT 10

Den Weleerw. Heer Ds. M.A. Beek.

Pred. Ned. Herv. Gemeente

A N L O.

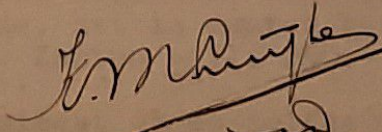
Zeer geachte Heer,

In gevolge Uw mondelinge opdracht gedaan bij mijn bezoek ten Uwent d.d. 29 September j.l., heb ik hier mede de eer U ingesloten mijn rapport met begroting over het gehouden onderzoek voor de restauratie van het orgel in Herv. Kerk ten Uwent te doen toekomen.

Hopend U een en ander duidelijk te hebben uit een gezet, ben ik gaarne tot nadere besprekingen bereid en spreek ik het vertrouwen uit dat eventuele uitvoering der plannen mij zullen worden opgedragen, zoals U mij reeds toe zeide.

Uw nadere berichten met belangstelling tegemoet ziende,
tekent in afwachting,

Hoogachtend,

K. M. Luitjen
v.o.d.

R A P P O R T

over het ingestelde onderzoek naar de toestand van het orgel der Hervormde Kerk te Anlo met opgave van hetgeen er gerestaureerd zou moeten worden en begroting der kosten hiervan.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

1. Gehele orgel schoonmaken, zowel pijpen in en uitwendig als de verdere onderdelen.
2. Grootste pijpen stukken opzetten en zodra de ruimte op de laden het toelaat 1 of 2 nieuwe pijpen bijplaatsen ter verkrijging van een normale stemming van het orgel -het staat nu bijna een hele toon te hoog, hetgeen zeer hinderlijk is voor de gemeente- en verder alle pijpen van stemkrullen voorzien voor een betere stemming van de pijpen, vele zijn nu door slechte behandeling ~~va~~ bij het stemmen zéér gehavend, dit herstellen en alle pijpen opnieuw intoneren en stemmen.
3. De windladen zijn zeer lek, waardoor windverlies ontstaat, doordat diverse lijmnaden los gesprongen zijn en de slepen en pijpstukken door werking van het hout niet meer vlak op elkaar liggen, dit heeft ten gevolge dat er geluid ontstaat zonder dat er registers open staan. De laden moeten dus hersteld worden waarvoor nodig is: in de open gesprongen lijmnaden spieën van eikenhout maken, laden geheel uitlijmen, pijpenstukken en slepen vlakken en deze laatste heksen, laden van onder beleren en zéér waarschijnlijk bovensponden vlakken en beleren. Verder ventielen beleren, deze sluiten niet goed meer af. De pulpeten windzakjes zijn door de tand des tijds poreus geworden, waardoor dus ook windverlies ontstaat, deze vervangen door koperplaten met leer.
4. Het koperdraad is grotendeels verteerd en niet betrouwbaar meer, dit dus vervangen door nieuw phosphorbronsdraad.
5. De gaten (oogjes) in winkelhaken en walsarmen zijn zéér uitgesleten, doordat deze ogen niet bevoerd waren -dus koper op ijzer- deze winkelhaken en walsarmen vervangen door nieuwe met bevoerde ogen.
6. Ruimte uit klavieren, toets- en register mechaniek verwijderen en zo mogelijk de registerknoppen dichter bij de klavieren aanbrengen. Deze zitten nu vrij ver van de klavieren verwijderd, hetgeen wegdoen of bijtrekken tijdens het spelen haast onmogelijk maakt en toch nodig is.

Het tot hiertoe genoemde is als zeer noodzakelijk te beschouwen en praktisch onafscheidelijk aan elkaar verbonden.

De begroting voor deze werkzaamheden bedragen Zestienhonderd Gulden.
(Fl. 1600.-)

7. De Trompet 8' is zéér slecht mede door ouderdom, herstellen is niet goed mogelijk en is ook niet afdoende, het is daarom beter deze door een nieuwe Trompet 8' te vervangen. Kosten + Fl. 250.- (Tweehonderd vijftig gulden.)
8. De Vox-Humana 8' is eveneens zéér slecht om de zelfde reden als 7. Beter is dus ook deze door een ander nieuw tongwerk te vervangen. Kosten eveneens + Fl. 250.- (Tweehonderd vijftig gulden)

7 en 8 zijn ook als zeer noodzakelijk te beschouwen, kunnen echter onafhankelijk van het ander worden uitgevoerd, is bij aparte uitvoering echter kostbaarder dan bij gelijktijdige.

9. Zeer gewenst is een windmachine aan te brengen, deze geeft een veel gelijkmatiger winddruk dan nu het geval is, hetgeen voor de stemming veel beter is. Stroomverbruik is miniem. Kosten met inbegrip van windkanaal en automatische windregeling, geluiddempende kist (de aanloop is altijd hoorbaar) + Fl. 250.- (Tweehonderd vijftig gulden.)
10. De orgelklank is zéér scherp, hieraan wordt door het opnieuw intoneren wel iets verbeterd doch kan niet mede bereikt worden dat het meer grond, meer diepte krijgt daar een 16 voets register ontbreekt. Dit is dan ook een gebrek aan het orgel, bij een orgel mag geen 16 voet ontbreken en zeer zeker niet bij een orgel van deze grootte. Het is dus zeer gewenst een Bourdon 16' te laten aanbrengen en deze dan vrij bespeelbaar op het pedaal te laten maken (per transmissie), zodat ook het pedaal onafhankelijk van de manualen bespeelbaar wordt. Ook de mogelijkheden van bespeling worden hierdoor veel groter. Zou dit eventueel tot uitvoering kunnen komen dan is tevens het aan-

brengen van een nieuw pedaalklavier en een ~~aanbrengen~~ pedaal-koppeling voor koppeling van het pedaal aan het eerste manuaal noodzakelijk. -Het aanbrengen van een nieuw pedaalklavier zonder meer heeft weinig zin.- Kosten + Fl. 500.- (Vijfhonderd gulden.)

11. Zoals bekend is zijn er registers uit het orgel verdwenen, het verdiend alle aanbeveling de open plaatsen weer door nieuwe registers te doen innemen. Welke registers dit moeten en zouden kunnen zijn -dit laatste met het oog op de beschikbare plaatsruimte- zou ik eerst nog eens nader moeten onderzoeken en bespreken ook al met het oog op de financiën. Het is dus moeilijk om daar van nu zo kosten op te geven, deze kunnen zeer ver uiteenlopen, om iets te noemen b.v. Fl. 200 - 600.- Mocht U dus een bedrag bij elkaar kunnen krijgen waardoor dit mogelijk wordt, dan kunnen wij dit eerst eens nader bespreken en bekijken.
12. Rest nog het front. Zowel pijp- als houtwerk is slecht, U weet dat. Herstellen is dus wel gewenst. Alvorens hiervan een juiste kosten berekening te maken is het wel gewenst dat wij eerst nader bespreken wat hier precies gewenst is en wordt, zowel ten opzichte van het pijp- als houtwerk. Een grondige herstelling: het hout van de verf ontdoen, weer degelijk in elkaar zetten van het houtwerk, de grootste pijpen van de foelie ontdoen, de kleine door nieuwe vervangen hetgeen veel beter is dan aan de slappe halve pijpen te gaan prutsen, en dan het gehele front (pijpen) met aluminium zijdeglans verf te spuiten, zal globaal geschat wel een Fl. 400.- à 500.- kosten.

De grote vraag is hoeveel kunt U bij elkaar krijgen?

Mag ik zo vrij zijn de volgende opmerking te maken: Ter verkrijging van een zo groot mogelijk bedrag lijkt het mij wel aanbevelenswaardig om te beginnen met een benodigd bedrag van b.v. Fl.4000.- te noemen, U krijgt dan allicht meer bij elkaar dan dat U met b.v. Fl.1500.- begint.

De begrotings cijfers heb ik iets aan den hogenkant genomen met het oog op den onzekeren toestand ten opzichte van den gulden.

Vermoedelijk zullen deze cijfers bij een inschrijving dus wel wat meevallen. Heeft U dus een zeker bedrag bijeen, waarmede U denkt het uiterste te hebben bereikt, dan zou ik een bestek kunnen maken en een inschrijving houden. Bij deze inschrijving zou ik dan diverse posten apart kunnen laten opgeven, zodat U precies weet hoever U met de uitvoering gaan kunt. De prijzen voor de aparte posten zijn dan altijd billijker dan dat U dat achter af zoudt vragen als de inschrijving mocht meevallen.

Wordt de restauratie in zijn geheel uitgevoerd dan kan ik gerust zeggen dat U (de Kerkvoogdij) er voor een mensenleeftijd af is. Al is de uitgaaf groot op den duur is algehele uitvoering het voordeligst.

Mocht U onverhoopt zelfs het bedrag voor sub 1-6 niet bij een kunnen krijgen, dan wil ik gaarne met U bespreken wat er dan moet blijven zitten, hoewel dit natuurlijk geen aanbeveling verdiend.

K. M. Luitjen.
Techn. Orgelbouw Deskundige.
Enschede.